

ДОСЛІДНИЦЬКА СЛУЖБА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

**Путівник acquis ЄС (Євродайджест):
огляд актів
(січень – лютий 2026 року)***

Путівник *acquis* ЄС (Євродайджест) містить оперативну систематизовану інформацію щодо прийнятих актів ЄС, ілюструє тенденції розвитку *acquis* та актуальні питання для держав-членів ЄС.

У першому розділі наведено реферативні огляди актів, опублікованих у січні та лютому 2026 року, що присвячені врегулюванню відносин у сферах:

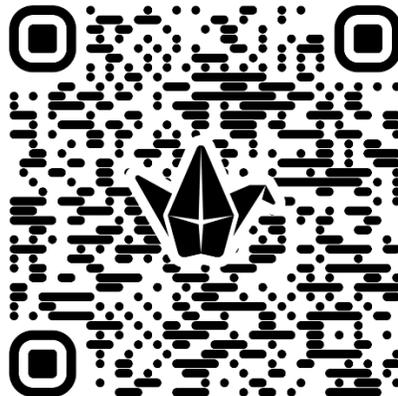
- простору свободи, безпеки та правосуддя;
- інновацій.

До другого розділу увійшли акти, прийняті ЄС щодо України протягом зазначеного періоду. Це акти про солідарність з Україною в питаннях забезпечення її територіальної цілісності, суверенітету та незалежності, а також щодо врегулювання окремих аспектів виконання Україною Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

У третьому розділі наведено огляд тенденцій розвитку права ЄС (*acquis* ЄС).

Для ознайомлення з Путівником перейдіть за посиланням:

<https://padlet.com/rservvru/acquis-2026-qp9ehtqp1t8l5kj3>

Зміст

I. Акти права ЄС	4
Законодавчі акти	4
<i>Простір свободи, безпеки та правосуддя</i>	4
Незаконодавчі акти	6
<i>Інновації</i>	6
II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною	8
Законодавчі акти	8
Незаконодавчі акти	12
III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС	15

I. Акти права ЄС

Законодавчі акти

Простір свободи, безпеки та правосуддя

Регламент (ЄС) 2026/463 Європейського Парламенту та Ради від 24 лютого 2026 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2024/1348 щодо застосування концепції «безпечної третьої країни»¹.

Предметом регулювання цього Регламенту є внесення змін до Регламенту (ЄС) 2024/1348 Європейського Парламенту та Ради від 14 травня 2024 року про встановлення спільної процедури міжнародного захисту в Союзі та скасування Директиви 2013/32/ЄС (далі – Регламент (ЄС) 2024/1348). Зазначені зміни спрямовані на розширення та уточнення підстав застосування концепції «безпечної третьої країни» під час розгляду заяв про надання міжнародного захисту.

Основною метою Регламенту є підвищення ефективності процедур повернення та зменшення нерегулярної міграції шляхом удосконалення критеріїв, відповідно до яких заява про міжнародний захист може бути визнана неприйнятною на підставі концепції «безпечної третьої країни».

Регламент встановлює, що наявність тісного зв'язку між заявником і третьою країною не є обов'язковою вимогою за міжнародним правом (зокрема, згідно з Женевською конвенцією 1951 року), у зв'язку з чим державам-членам надаються ширші повноваження для застосування цієї концепції.

Відповідно до оновленої редакції статті 59 Регламенту (ЄС) 2024/1348 концепція «безпечної третьої країни» може застосовуватися за наявності щонайменше однієї з таких альтернативних умов:

наявність зв'язку – між заявником і третьою країною існує достатній зв'язок (наприклад, перебування родичів, попереднє проживання, мовні або культурні зв'язки), що дає підстави обґрунтовано очікувати переїзду заявника до цієї країни;

транзит – заявник здійснював транзит через територію безпечної третьої країни на шляху до ЄС. Транзитом вважається як проїзд територією, так і перебування у транзитній зоні або на кордоні, де особа мала реальну можливість звернутися за ефективним захистом;

наявність угоди – між ЄС (або державою-членом) та третьою країною укладено угоду або досягнуто домовленості, які передбачають обов'язковий розгляд по суті будь-яких заяв про надання ефективного захисту.

Регламент запроваджує ієрархію та правила координації угод про співпрацю у сфері міграції, зокрема:

¹ Regulation (EU) 2026/463 of the European Parliament and of the Council of 24 February 2026 amending Regulation (EU) 2024/1348 as regards the application of the concept of safe third country. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600463

пріоритетність – угоди, укладені на рівні ЄС, мають переважну силу над двосторонніми угодами держав-членів, якщо їхні положення є несумісними;

процедурна прозорість – держави-члени зобов'язані інформувати Європейську Комісію та інші держави-члени про переговори та укладення таких угод до моменту набрання ними чинності або тимчасового застосування;

ефективність захисту – такі угоди повинні забезпечувати розгляд по суті заяв про надання міжнародного захисту в третій країні, зокрема в межах спрощених або групових процедур.

Регламент також встановлює спеціальні застереження щодо неповнолітніх осіб без супроводу. До таких осіб заборонено застосовувати концепцію «безпечної третьої країни» виключно на підставі наявності міжурядової угоди (пункт ііі статті 59(5)(b)). Застосування цієї концепції можливе лише за наявності підтвердженого зв'язку або факту транзиту та за умови, що це відповідає найкращим інтересам дитини.

Зміни спрямовані на прискорення процедур вислання осіб, заяви про надання міжнародного захисту яких визнано неприйнятними. Заявник не має автоматичного права залишатися на території держави-члена під час розгляду апеляції на рішення про неприйнятність заяви, прийняте на підставі концепції «безпечної третьої країни» (за винятком випадків, коли існує ризик порушення принципу *non-refoulement*).

Держави-члени мають право вживати заходів для запобігання втечі заявників, включаючи обмеження свободи пересування або затримання на період розгляду питання щодо прийнятності заяви.

Цей Регламент набирає чинності наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах (за винятком Данії).

Незаконодавчі акти

Інновації

Рекомендація Комісії (ЄС) 2026/311 від 29 січня 2026 року щодо залучення талантів до інноваційної діяльності².

У цьому документі державам-членам ЄС рекомендується спростити процедури залучення кваліфікованих і талановитих фахівців – громадян третіх країн, які володіють спеціалізованими навичками або значним інноваційним потенціалом. Йдеться, зокрема, про дослідників, студентів і випускників у галузях науки, технологій, інженерії та математики (STEM), висококваліфікованих і кваліфікованих працівників, засновників стартапів та інноваційних підприємств.

Державам-членам також рекомендується запроваджувати заходи для спрощення подання та розгляду заяв на отримання довгострокових віз і дозволів на проживання для зазначених категорій осіб. Такі процедури мають бути простими, швидкими та прозорими, із широким використанням цифрових інструментів для стимулювання міжнародної мобільності висококваліфікованих і кваліфікованих працівників, а також активнішого залучення до цього процесу дослідницьких організацій, закладів освіти та роботодавців.

Державам-членам рекомендується забезпечити можливість дистанційного подання заяв, водночас вимога особистої присутності заявника має застосовуватися лише за наявності обґрунтованої необхідності. Також пропонується скоротити перелік документів або доказів, які заявники повинні надати, зокрема підтвердження проживання, переклади дипломів, підтвердження медичного страхування чи інші документи, якщо такі вже були перевірені організацією, що приймає, або іншим компетентним органом.

Рекомендація також передбачає скорочені строки розгляду заяв (до 30 днів із моменту подання) на отримання довгострокових віз і дозволів на проживання для іноземних студентів, дослідників і висококваліфікованих працівників у галузях STEM та інших секторах, пов'язаних з інноваціями, а також засновників стартапів та інноваційних підприємств.

Рекомендується підвищувати рівень обізнаності іноземних студентів та дослідників щодо можливості залишатися на території держави-члена щонайменше протягом дев'яти місяців після завершення навчання або дослідження з метою пошуку роботи або створення бізнесу. Такий період може бути продовжений для забезпечення достатнього часу для працевлаштування відповідно до рівня кваліфікації або започаткування власної справи.

Рекомендацією пропонуються заходи, спрямовані на сприяння працевлаштуванню та продовженню професійної кар'єри талановитих осіб,

² Commission Recommendation (EU) 2026/311 of 29 January 2026 on attracting talent for innovation. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600311

зокрема шляхом надання: доступу до програм підтримки та наставництва для засновників стартапів й інноваційних підприємств; послуг із пошуку роботи та працевлаштування для іноземних випускників і науковців; допомоги у вивченні іноземної мови або вдосконаленні мовних навичок; інформації щодо оренди житла; консультацій стосовно взаємодії з місцевими органами влади, зокрема з питань реєстрації місця проживання, доступу до медичних послуг та соціального забезпечення тощо.

Державам-членам також рекомендується вживати заходи для сприяння набуттю зазначеними категоріями осіб статусу довгострокового резидента ЄС, а також підтримувати академічну мобільність у межах ЄС для іноземних студентів, дослідників та власників Блакитної карти ЄС.

Рекомендація містить настанови для держав-членів, спрямовані на зміцнення адміністративної спроможності компетентних органів; покращення доступу заявників до інформації про документи, необхідні для подання заяви на отримання довгострокової візи або дозволу на проживання, а також посилення координації та комунікації між імміграційними та трудовими органами й іншими відповідними організаціями, зокрема дослідницькими центрами й закладами освіти (зокрема шляхом призначення контактних осіб).

Ця Рекомендація не обмежує компетенцію держав-членів визначати обсяги приймання громадян третіх країн із метою працевлаштування відповідно до статті 79(5) Договору про функціонування Європейського Союзу.

II. Акти ЄС, прийняті на знак солідарності з Україною

Законодавчі акти

Регламент (ЄС) 2026/467 Європейського Парламенту та Ради від 24 лютого 2026 року про запровадження посиленої співпраці для надання позики на підтримку України на 2026–2027 роки³.

Цей Регламент є фінансово-правовим інструментом, покликаним забезпечити стабільне фінансування України з боку ЄС на період 2026–2027 років. Його особливістю є прийняття рішення на основі механізму посиленої співпраці, передбаченого статтею 20 Договору про Європейський Союз та статтями 326–334 Договору про функціонування ЄС, що дозволяє діяти поза межами загального бюджету ЄС та без одностайної підтримки всіх 27 держав-членів.

Регламент визначає правові й організаційні засади надання позики на підтримку України, її мету та порядок надання, а також регулює умови виплат і механізми контролю за використанням коштів. Фінансування спрямовується на покриття фінансових потреб України, зумовлених агресією Російської Федерації, забезпечення макрофінансової стабільності, розвиток оборонно-промислового потенціалу, відновлення критичної інфраструктури, а також реалізацію реформ, передбачених Планом для Ukraine Facility.

Регламент передбачає надання Україні позики в розмірі 90 млрд євро, що може виплачуватися одним або кількома траншами. Виплата траншів залежить від дотримання Україною визначених умов, зокрема: забезпечення ефективного функціонування демократичних інститутів, включно з багатопартійною парламентською системою та верховенством права; гарантування прав людини, зокрема прав осіб, які належать до меншин; ефективну протидію корупції та відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом. Позика надається на пільгових умовах.

Для отримання фінансової та економічної допомоги в межах позики Україна зобов'язана щороку подавати Європейській Комісії Стратегію фінансування (далі – Стратегія), що містить детальну інформацію про фінансові потреби України та джерела фінансування на наступні 12 місяців. У разі позитивної оцінки Стратегії Європейська Комісія подає до Ради ЄС пропозицію щодо прийняття імплементаційного рішення, яке забезпечить доступ до відповідної фінансової та економічної допомоги. Реалізація Стратегії здійснюватиметься на підставі Угоди про кредитну підтримку України.

Регламент (ЄС) 2026/467 встановлює багаторівневу систему моніторингу, спрямовану на мінімізацію ризиків шахрайства, корупції та конфлікту інтересів.

³ Regulation (EU) 2026/467 of the European Parliament and of the Council of 24 February 2026 implementing enhanced cooperation on the establishment of the Ukraine Support Loan for 2026 and 2027. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600467

Зокрема, стаття 17 визначає механізми контролю за реалізацією допомоги, спрямованої на підтримку оборонно-промислового потенціалу України, та покладає на Європейську Комісію функції загального нагляду за постачанням відповідної продукції. Положення цієї статті встановлюють диференційовані обов'язки щодо контролю та звітності перед Європейською Комісією, державами-членами, міжнародними організаціями та Європейським оборонним агентством залежно від форми закупівель або типу угод, передбачених статтею 13 (8). Зокрема, стаття 17 регулює процедури підтвердження закупівель, забезпечення захисту фінансових інтересів ЄС, встановлює особливий режим для товарів оборонного призначення вартістю менше ніж 7 млн євро, а також визначає порядок перерозподілу коштів у разі невиконання контрактів або непостачання продукції.

Регламент (ЄС) 2026/261 Європейського Парламенту та Ради від 26 січня 2026 року про поетапне припинення імпорту російського природного газу та підготовку до поетапного припинення імпорту російської нафти, посилення моніторингу потенційної енергетичної залежності та внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/1938⁴.

Цей Регламент встановлює правову основу для поетапного припинення імпорту російського природного газу до Європейського Союзу, підготовки до поетапного припинення імпорту російської нафти, а також для посилення моніторингу енергетичної залежності й забезпечення енергетичної безпеки Союзу. Документ прийнято у відповідь на повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну у 2022 році, яке виявило значні ризики, пов'язані із залежністю держав-членів від російських енергоресурсів, а також використання постачання енергії як інструменту політичного тиску.

Регламент встановлює загальну правову заборону на імпорт природного газу, який походить із Російської Федерації або експортується з неї безпосередньо чи опосередковано, включаючи як трубопровідний газ, так і скраплений природний газ. Заборона має прямий правовий ефект і застосовується без дискреції держав-членів. Водночас для певних чинних контрактів передбачено тимчасові перехідні періоди для забезпечення впорядкованої диверсифікації джерел постачання. Для чинних короткострокових контрактів перехідний період встановлено до 25 квітня 2026 року для імпорту скрапленого природного газу та до 17 червня 2026 року для трубопровідного газу. Контракти, укладені після 17 червня 2025 року, не підпадають під перехідні винятки.

Із метою запобігання обходу встановленої заборони Регламент передбачає механізми контролю походження природного газу. Імпортери зобов'язані надавати компетентним органам інформацію, необхідну для встановлення країни видобутку газу та аналізу ланцюгів постачання, а митні органи можуть використовувати різні

⁴ Regulation (EU) 2026/261 of the European Parliament and of the Council of 26 January 2026 on phasing out Russian natural gas imports and preparing the phase-out of Russian oil imports, improving monitoring of potential energy dependencies and amending Regulation (EU) 2017/1938. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600261

джерела інформації для перевірки фактичного походження газу. Також запроваджується процедура попереднього дозволу на імпорт природного газу, яка дає змогу перевіряти країну видобутку та умови застосування тимчасових винятків до моменту ввезення газу на митну територію Європейського Союзу.

Регламент передбачає розроблення державами-членами національних планів диверсифікації постачання природного газу, що мають включати заходи щодо скорочення попиту на газ, розвитку відновлюваних джерел енергії та забезпечення альтернативних джерел постачання. Європейська Комісія оцінює ці плани, може надавати рекомендації щодо їх удосконалення та готує щорічні звіти про прогрес у диверсифікації постачання.

Окремим складником Регламенту є підготовка до поетапного припинення імпорту російської нафти. Держави-члени повинні розробити національні плани диверсифікації для сирової нафти та нафтопродуктів, які передбачають забезпечення прозорості та простежуваності походження імпортованої нафти, а також поступове зменшення залежності від російського постачання.

Додатки до Регламенту містять шаблони для підготовки державами-членами національних планів диверсифікації постачання природного газу та нафти, які передбачають подання інформації про структуру енергетичної системи, обсяги імпорту з Російської Федерації за чинними контрактами, основні характеристики цих контрактів, а також заплановані заходи, етапи й строки реалізації диверсифікації постачання.

Цей Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Стаття 3 застосовується з 18 березня 2026 року, якщо інше не передбачено статтею 4. Стаття 5 застосовується з 18 лютого 2026 року. Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Регламент (ЄС) 2026/468 Європейського Парламенту та Ради від 24 лютого 2026 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2024/792 щодо створення інструменту Ukraine Facility⁵.

Цей Регламент вносить зміни до Регламенту (ЄС) 2024/792, яким створено інструмент Ukraine Facility, з метою забезпечення використання додаткових фінансових ресурсів для підтримки України у 2026–2027 роках. Документ прийнято в контексті триваючої агресії Російської Федерації проти України, у відповідь на яку Європейський Союз, його держави-члени та європейські фінансові інституції мобілізували безпрецедентну підтримку для зміцнення економічної, соціальної, фінансової та оборонної стійкості України.

Зміни до Регламенту (ЄС) 2024/792 пов'язані з прийняттям Регламенту (ЄС) 2026/467, який передбачає надання позики на підтримку України (Ukraine Support

⁵ Regulation (EU) 2026/468 of the European Parliament and of the Council of 24 February 2026 amending Regulation (EU) 2024/792 establishing the Ukraine Facility. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600468

Loan) на 2026–2027 роки. Для отримання цієї допомоги Україна повинна подати фінансову стратегію, що визначає її потреби у фінансуванні та джерела їх покриття. На підставі пропозиції Європейської Комісії Рада ЄС ухвалює імплементаційне рішення, яким визначається обсяг фінансової підтримки, зокрема для бюджетної допомоги та підтримки оборонно-промислових спроможностей України. Регламент встановлює, що кошти, надані в межах позики на підтримку України, реалізуються через інструмент Ukraine Facility як додаткова фінансова підтримка у формі позик у межах механізмів, передбачених Регламентом (ЄС) 2024/792. Їх надання здійснюється за умови належного виконання Плану для Ukraine Facility, який визначає програму реформ та інвестицій. У зв'язку з цим План для Ukraine Facility має бути оновлений з урахуванням нової бюджетної підтримки, зокрема шляхом включення заходів щодо посилення верховенства права та боротьби з корупцією. Регламент також передбачає внесення змін або укладення додаткової угоди до кредитної угоди між Європейською Комісією та Україною з метою забезпечення реалізації додаткового фінансування. Водночас окремі аспекти, зокрема строки та умови погашення позики, регулюються Регламентом (ЄС) 2026/467. З огляду на виняткові обставини, пов'язані з агресією Російської Федерації проти України, Регламент було прийнято за прискореною процедурою.

Цей Регламент набирає чинності на наступний день після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Незаконодавчі акти

Рішення Ради (ЄС) 2026/226 від 15 липня 2025 року про укладення від імені Союзу Угоди між Європейським Союзом та Україною про внесення змін до Угоди між Європейським Союзом та Україною про вантажні перевезення автомобільним транспортом від 29 червня 2022 року⁶.

Цим Рішенням Рада Європейського Союзу затверджує укладення від імені Європейського Союзу Угоди між Європейським Союзом та Україною про внесення змін до Угоди між Європейським Союзом та Україною про вантажні перевезення автомобільним транспортом від 29 червня 2022 року⁷. У Рішенні підкреслюється, що зазначена Угода має важливе значення для України, оскільки сприяє підтримці українського суспільства та економіки. Зокрема, вона дозволяє операторам автомобільних перевезень як з Європейського Союзу, так і з України здійснювати вантажні перевезення до України, через її територію до Союзу і у зворотному напрямку, тим самим забезпечуючи функціонування «Смуг солідарності» для України. Окремо наголошується, що реалізація компетенції Союзу відповідно до цього Рішення та Угоди не обмежує компетенцію держав-членів щодо ведення поточних або майбутніх переговорів про укладення міжнародних угод у сфері вантажних автомобільних перевезень з будь-якими третіми країнами, а також з Україною після припинення дії цієї Угоди.

Це Рішення набирає чинності з дня його прийняття.

Імплементативний Регламент Комісії (ЄС) 2026/124 від 14 січня 2026 року про внесення змін до Регламенту Ради (ЄС) № 833/2014 щодо обмежувальних заходів у зв'язку з діями Росії, що дестабілізують ситуацію в Україні⁸.

Предметом регулювання цього Регламенту є коригування граничної ціни на сиру нафту, що походить з Російської Федерації або експортується з неї, у межах санкційної політики Європейського Союзу.

Регламент (ЄС) 2026/124 прийнято на підставі статті 7а Регламенту Ради (ЄС) № 833/2014. Його основною метою є реалізація механізму обмеження доходів Російської Федерації від експорту нафти, водночас із забезпеченням стабільності енергетичних постачань до третіх країн та запобіганням різким коливанням цін на світових ринках.

Рішенням Ради (CFSP) 2025/1495 запроваджено автоматичний механізм коригування граничної ціни залежно від середньоринкової вартості російської

⁶ Council Decision (EU) 2026/226 of 15 July 2025 on the conclusion, on behalf of the Union, of the Agreement between the European Union and Ukraine amending the Agreement between the European Union and Ukraine on the carriage of freight by road of 29 June 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2026/226/oj>

⁷ Agreement between the European Union and Ukraine amending the Agreement between the European Union and Ukraine on the Carriage of Freight by Road of 29 June 2022. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/agree_internation/2024/1878/oj

⁸ Commission Implementing Regulation (EU) 2026/124 of 14 January 2026 amending Council Regulation (EU) No 833/2014 concerning restrictive measures in view of Russia's actions destabilising the situation in Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202600124

нафти, а Європейській Комісії надано повноваження вносити відповідні зміни до Додатка XXVIII Регламенту (ЄС) № 833/2014.

Цим Регламентом внесено зміни до Додатка XXVIII, зокрема встановлено оновлені рівні граничної ціни на сиру російську нафту (код CN 2709 00), що відображають її поетапне зниження:

- 47,6 дол. США за барель застосовувалася в період із 3 вересня 2025 року по 31 січня 2026 року;

- 44,1 дол. США встановлено як нову граничну ціну, що підлягає застосуванню з 1 лютого 2026 року.

Гранична ціна є умовою для звільнення від заборони на надання послуг, пов'язаних із морським транспортуванням російської нафти до третіх країн, зокрема: безпосереднього морського транспортування; технічної допомоги; посередницьких (брокерських) послуг; фінансування або фінансової допомоги.

У разі якщо нафта закупається за ціною, що дорівнює або є нижчою за встановлений граничний рівень (44,1 дол. США за барель), надання зазначених вище послуг дозволяється.

Для забезпечення правової визначеності та послідовного впровадження положень Регламенту передбачено *перехідний період тривалістю 90 днів* у разі кожного перегляду граничної ціни. Для контрактів, укладених до 1 лютого 2026 року та таких, що відповідали попередньому граничному рівню (47,6 дол. США за барель), встановлено спеціальний перехідний період до 16 квітня 2026 року. Упродовж цього періоду виконання таких контрактів (включаючи пов'язані з ними послуги з транспортування та фінансові операції) не вважається порушенням вимог цього Регламенту.

Цей Регламент набирає чинності наступного дня після його опублікування в «Офіційному віснику Європейського Союзу». Регламент є обов'язковим до виконання в повному обсязі й безпосередньо застосовується в усіх державах-членах.

Рішення Ради (CFSP) 2026/438 від 23 лютого 2026 року про внесення змін до Рішення (CFSP) 2022/266 щодо обмежувальних заходів у відповідь на незаконне визнання, окупацію або анексію Російською Федерацією окремих непідконтрольних Уряду України територій⁹.

Це Рішення ухвалене Радою Європейського Союзу у межах санкційної політики ЄС у відповідь на порушення територіальної цілісності України. Рішення спрямоване на пролонгацію строку дії обмежувальних заходів (санкцій), запроваджених у лютому 2022 року у зв'язку з незаконними діями Російської Федерації (далі – РФ) щодо окремих територій Донецької, Луганської, Херсонської

⁹ Council Decision (CFSP) 2026/438 of 23 February 2026 amending Decision (CFSP) 2022/266 concerning restrictive measures in response to the illegal recognition, occupation or annexation by the Russian Federation of certain non-government controlled areas of Ukraine. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202600438

та Запорізької областей України. У преамбулі підкреслюється доцільність збереження чинності всіх обмежувальних заходів, запроваджених Європейським Союзом, доти, доки тривають незаконні дії РФ, що порушують основоположні принципи та норми міжнародного права. Зокрема, йдеться про заборону застосування сили, закріплену у статті 2(4) Статуту Організації Об'єднаних Націй, а також норми міжнародного гуманітарного права. Обмежувальні заходи, зокрема, передбачають заборону на: імпорт та експорт товарів до/із зазначених територій; створення спільних підприємств; надання послуг у сферах телекомунікацій, енергетики, транспорту та видобутку корисних копалин; інвестиційну діяльність на цих територіях.

Початкова редакція Рішення (CFSP) 2022/266 була прийнята на підставі повноважень Європейського Союзу у сфері спільної зовнішньої та безпекової політики, зокрема відповідно до статті 29 Договору про Європейський Союз, яка визначає підхід Союзу до окремих питань географічного або тематичного характеру та зобов'язує держави-члени узгоджувати свої національні політики. Основною зміною до попередньої редакції Рішення (CFSP) 2022/266 є внесення змін до статті 10, відповідно до яких строк дії обмежувальних заходів продовжено до 24 лютого 2027 року.

III. Огляд тенденцій розвитку права ЄС

Комітет Європейського Парламенту з правових питань закликав забезпечити захист авторського права щодо творів, які використовуються для навчання генеративних систем штучного інтелекту¹⁰.

Члени Комітету Європейського Парламенту з правових питань (European Parliament Committee on Legal Affairs) ухвалили низку пропозицій, спрямованих на забезпечення прозорості та справедливої винагороди правовласників за використання генеративними системами штучного інтелекту творів, захищених авторським правом.

Європейський Парламент виступає за те, щоб законодавство ЄС у сфері авторського права застосовувалося до всіх систем генеративного штучного інтелекту, доступних на ринку ЄС, незалежно від місця їх навчання. З огляду на те, що такі системи використовують і відтворюють захищений контент, члени Європейського Парламенту наполягають на забезпеченні прозорості щодо його використання, зокрема шляхом розкриття інформації про використані твори, захищені авторським правом.

У звіті члени Європейського Парламенту закликають Європейську Комісію та держави-члени вжити заходів для захисту плюралізму медіа, якому можуть загрожувати системи штучного інтелекту, що вибірково агрегують новинний контент, перенаправляючи трафік і пов'язані з ним доходи. На їхній погляд, сектор новинних медіа має зберігати повний контроль над використанням свого контенту для навчання систем штучного інтелекту, включно з можливістю відмовитися від такого використання, а також отримувати належну винагороду. Крім того, члени Європейського Парламенту вважають, що контент, повністю створений штучним інтелектом, не підлягає захисту авторським правом.

Члени Європейського Парламенту закликають до запровадження нових правил ліцензування об'єктів авторського права для їх використання генеративними системами штучного інтелекту, а також звертаються до Європейської Комісії з проханням сприяти укладенню добровільних колективних ліцензійних угод у відповідних секторах.

Законодавчий процес у сфері торгівлі між Європейським Союзом та США призупинено у зв'язку з рішенням Верховного суду США¹¹.

Голова Комітету Європейського Парламенту з міжнародної торгівлі та постійний доповідач від США опублікував заяву стосовно рішення Верховного

¹⁰ Protect copyrighted work used by generative AI, say Legal Affairs MEPs. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260126IPR32636/protect-copyrighted-work-used-by-generative-ai-say-legal-affairs-meps>

¹¹ EU-US trade legislation: legislative work on hold following US Supreme Court ruling. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260223IPR36005/eu-us-trade-legislation-legislative-work-on-hold-following-supreme-court-ruling>

суду США від 20 лютого 2026 року щодо застосування Закону про міжнародні надзвичайні економічні повноваження (IEEPA).

У заяві зазначається, що ключовий інструмент, який використовувався Сполученими Штатами Америки для ведення переговорів та виконання положень угоди Тернберрі (Turnberry Deal), більше не є доступним. У зв'язку з цим ситуація характеризується підвищеним рівнем невизначеності, що суперечить цілям забезпечення стабільності та передбачуваності, яких сторони прагнули досягти шляхом укладення цієї угоди.

Крім того, тінбові доповідачі, які представляють більшість політичних груп Європейського Парламенту, дійшли згоди, що за поточних обставин роботу над двома законодавчими ініціативами, пов'язаними з угодою Тернберрі, доцільно призупинити доти, доки не буде відновлено належний рівень ясності, стабільності та правової визначеності в торговельних відносинах між Європейським Союзом та Сполученими Штатами.

Нові правила щодо захисту фермерів від недобросовісних торговельних практик¹².

Члени Європейського Парламенту остаточно схвалили нові правила, які зобов'язують національні органи державної влади співпрацювати у сфері боротьби з недобросовісними торговельними практиками з метою забезпечення справедливої винагороди фермерам за їхню працю. Відтепер випадки транскордонних недобросовісних торговельних практик, що завдають шкоди фермерам та дрібним виробникам сільськогосподарської продукції, підлягатимуть розслідуванню та санкціонуванню.

Нове законодавство дозволить державам-членам автоматично втручатися та припиняти транскордонні недобросовісні торговельні практики без необхідності подання скарги з боку виробника. Запроваджена система за своїм підходом є подібною до механізму захисту географічних зазначень на внутрішньому ринку Європейського Союзу.

Члени Європейського Парламенту закликають до розроблення плану дій, спрямованого на усунення гендерного розриву в оплаті праці та пенсійному забезпеченні¹³.

Члени Європейського Парламенту зазначають, що рівень оплати праці в галузях, де переважає зайнятість жінок, залишається низьким попри те, що жінки дедалі частіше демонструють кращі результати в освіті порівняно з чоловіками.

¹² New rules to protect farmers against unfair trading practices. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260205IPR33625/new-rules-to-protect-farmers-against-unfair-trading-practices>

¹³ MEPs demand action plan to eradicate the gender pay and pension gaps. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260306IPR37526/meps-demand-action-plan-to-eradicate-the-gender-pay-and-pension-gaps>

Покращення умов праці жінок сприятиме подоланню дефіциту кваліфікованої робочої сили та підвищенню продуктивності праці в ЄС.

Парламент наголошує на необхідності розроблення Європейською Комісією комплексного плану дій, спрямованого на усунення гендерного розриву в оплаті праці та пенсійному забезпеченні. Такий план має передбачати цілеспрямовані заходи щодо покращення умов праці та забезпечення справедливої оплати праці жінок у секторах їхньої зайнятості, а також зміцнення балансу між професійним та особистим життям, зокрема в контексті догляду за дітьми.

Жінки несуть непропорційно більшу відповідальність за неоплачувану доглядову та домашню працю, що зменшує їхню участь на ринку праці та, як наслідок, впливає на накопичення пенсій. Саме ці чинники значною мірою зумовлюють гендерний розрив в оплаті праці та пенсійному забезпеченні. Водночас недостатня доступність якісних послуг із догляду за дітьми обмежує можливості жінок повноцінно брати участь у ринку праці, негативно впливає на їхнє кар'єрне зростання та часто змушує працювати на умовах неповної зайнятості або звільнитися.

Скорочення розриву у сфері догляду за дітьми може суттєво підвищити спроможність батьків залишатися економічно активними та брати участь у ринку праці.

Пакетні туристичні послуги: Європейський Парламент схвалив нові правила захисту туристів¹⁴.

Члени Європейського Парламенту схвалили оновлені правила щодо пакетних туристичних послуг, посиливши захист мандрівників з урахуванням досвіду пандемії COVID-19 та резонансних випадків банкрутства туристичних операторів.

Оновлена директива уточнює критерії віднесення поїздок і послуг до туристичного пакета, запроваджує правила використання ваучерів, а також визначає умови, за яких турист має право скасувати свою подорож без додаткових витрат. Зокрема, передбачено право туриста відмовитися від ваучера та вимагати повернення коштів протягом 14 днів, водночас строк дії ваучера не може перевищувати 12 місяців.

Згідно з чинними правилами турист має право скасувати свою подорож без застосування штрафних санкцій у разі виникнення непереборних та надзвичайних обставин. Оновлені положення розширюють це право також на випадки виникнення таких обставин у місці відправлення або їх можливого виникнення під час подорожі. Оцінка того, чи є обставини достатньо серйозними для обґрунтування безоплатного скасування, здійснюється в кожному конкретному випадку. Офіційні

¹⁴ Package travel: Parliament greenlights new rules to protect holidaymakers. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260306IPR37536/package-travel-parliament-greenlights-new-rules-to-protect-holidaymakers>

рекомендації щодо подорожей можуть використовуватися як орієнтир для такої оцінки.

У разі безоплатного скасування подорожі турист має право звернутися до організатора туру із заявою про відшкодування вартості туристичного пакета. Організатор туру після отримання такої заяви повинен протягом 7 днів підтвердити її отримання та протягом 60 днів надати обґрунтовану відповідь. У разі неплатоспроможності або банкрутства організатора тура туристу відшкодовується вартість скасованих послуг протягом 6 місяців (9 місяців у разі дуже складних процедур банкрутства) через механізм страхування організатора туру від неплатоспроможності. Водночас стандартний 14-денний строк для відшкодування коштів у разі скасування подорожі залишиться незмінним.

Після набрання чинності актом держави-члени ЄС матимуть 28 місяців для транспонування його положень у національне законодавство та ще 6 місяців для початку їх застосовування.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*